

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

6 juli 2006

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de dames Sabine Poleyn en Els Robeyns en de heren Steven Vanackere, Joris Vandenbroucke, Kris Van Dijck en Herman Schueremans –

**betreffende een duurzaam ondersteunend en flankerend beleid
voor het vrijwilligerswerk in de jeugd-, sport- en cultuursector in Vlaanderen**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Vrijwilligers hebben voor de samenleving een onmiskenbare meerwaarde die veel meer is dan een grote economische waarde. Vrijwilligerswerk versterkt de verbondenheid, vergroot het sociaal kapitaal, bouwt netwerken uit en vormt daardoor het cement van een goed werkende democratische samenleving. Via dat belangeloze engagement zijn solidariteit en participatie geen holle woorden, maar concrete daden. Een samenleving moet het vrijwilligerswerk koesteren, omdat het bijdraagt tot de persoonlijke ontplooiing van iedere vrijwilliger.

Vrijwilligerswerk heeft niet in hoofdzaak een ‘nutsfunctie’. Het zich verenigen heeft op zich zin. Sporten om het plezier van het sporten. Leiding nemen in een jeugdbeweging om het plezier van samen met andere jongeren verantwoordelijkheid voor kinderen op te nemen. Maar we mogen ook niet blind zijn voor de nuttige effecten van vrijwilligerswerk binnen organisaties en los ervan. Vrijwilligers mogen terecht trots zijn op wat ze realiseren. En het vrijwilligerswerk is vaak een opstap naar een ruimer maatschappelijk engagement.

Vanuit het motto van deze Vlaamse Regering ‘vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen’ stelt het Vlaamse regeerakkoord duidelijk: “Cultuur, sport, verenigingen en inzet van vrijwilligers maken onze samenleving warmer en zijn de beste remedie tegen kilte en vereenzaming. Iedereen moet zich in vrijheid en verantwoordelijkheid ten volle kunnen ontplooiën. Ook het verenigingsleven versterkt de ontplooiingsmogelijkheden van mensen. Bovendien vergroten verenigingen het sociaal kapitaal. Zij leveren een belangrijke bijdrage tot de samenlevingsopbouw. Ze versterken de verbondenheid en het vertrouwen tussen mensen.”.

Tot vorig jaar werden vrijwilligers in de praktijk soms ontmoedigd door financiële, juridische, administratieve en organisatorische hindernissen. Met de federale wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en door de latere wijzigingen van die wet is de situatie verbeterd. Vrijwillig engagement moet immers aangemoedigd worden. De Vlaamse overheid heeft binnen de haar toegemeten bevoegdheden dan ook de taak om alle hindernissen weg te nemen die mensen belemmeren of beangstigen om een maat-

schappelijk engagement op te nemen in een vereniging. Vanzelfsprekend kan een dergelijk engagement niet in de plaats treden van andere engagementen die van mensen verwacht worden.

In het hoofdstuk VII – Vrije tijd, cultuur, sport, jongeren en vrijwillige inzet in verenigingen, spraken de meerderheidsfracties daarom af:

- “– De Vlaamse Regering geeft prioriteit aan het Verenigingsleven, neemt faciliterende maatregelen en vult witte plekken in het aanbod aan, zodat het verenigingsleven haar eigen initiatieven optimaal kan uitbouwen.
- We voeren een flankerend beleid voor vrijwilligers met aandacht voor voldoende ondersteuning en verzekering.”.

Heel concreet is de Vlaamse Regering daarom bezig om te onderzoeken welke overbodige én administratief belastende voorwaarden uit de regelgeving kunnen worden geschrapt. Ook de concrete oplossingen die gezocht worden voor de reeds lang aanslepende en voor het verenigingsleven belastende dossiers als Sabam en de billijke vergoeding, komen de werking van de verenigingen zeker ten goede.

Een aantal cruciale punten stonden recent in de belangstelling. Gerechtelijke uitspraken zoals die van het hof van beroep in Brussel in de zaak van de aansprakelijkheid bij het ongeval van 2 FOS-scoutsleiders kunnen sommige mensen afschrikken om een engagement op te nemen in het verenigingsleven. Federaal werd gewerkt aan de nieuwe wet van 3 juli betreffende de rechten van vrijwilligers. Die wet biedt een aantal voordelen en heeft tal van traditionele pijnpunten weggewerkt die vrijwilligers belemmerden in hun inzet in het verenigingsleven. Enkele voorbeelden:

- de forfaitaire vergoedingen die vrijwilligers mogen ontvangen zonder daarvoor belastingen of sociale bijdragen verschuldigd te zijn, worden wettelijk vastgelegd en voortaan kan de regering de vergoedingsgrenzen optrekken, zodat men niet de lange parlementaire weg moet volgen als zou blijken dat die bedragen niet volstaan;
- het wordt voor uitkeringstrekkers eenvoudiger om zonder overdreven administratie vrijwilligerswerk uit te voeren;

- de informatieplicht van verenigingen ten aanzien van vrijwilligers wordt duidelijk omschreven en werd op een administratief eenvoudige manier geoperationaliseerd;
- de wet reikt een definitie van het begrip ‘feitelijke vereniging’ aan waardoor de rechtszekerheid kan worden gewaarborgd;
- er wordt een duidelijke omschrijving gegeven inzake de aansprakelijkheid en de verzekeringen, waarbij bovendien rekening wordt gehouden met de kleinere verenigingen die net als de grotere zullen kunnen aansluiten bij een collectieve polis;
- de uitsluiting van vrijwilligerswerk uit de familiale polis wordt niet langer mogelijk, zodat bijna iedere vrijwilliger op een of andere manier verzekerd zal zijn.

Naar aanleiding van de commotie over de FOS-rechtszaak én het debat over de implementatie van het statuut werd de problematiek van de aansprakelijkheid en verzekeringsplicht van verantwoordelijken in de jeugdsector en bij uitbreiding in het hele verenigingsleven, opnieuw onder de aandacht gebracht.

In opdracht van de Vlaamse minister van Welzijn, Inge Vervotte en de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd en Sport, Bert Anciaux werd er vanaf oktober 2005 door het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk een onderzoek uitgevoerd naar de problematiek van verzekeringen in het vrijwilligerswerk. De indieners zijn dan ook zeer verheugd over het eindrapport ‘Verzekeringen en Vrijwilligerswerk’ dat niet alleen een grondige analyse maakt van de problematiek maar ook en vooral een hele reeks interessante en concrete aanbevelingen doet aan de Vlaamse overheid op het vlak van informatie, ondersteuning, formuleren van oplossingen, opbouwen van deskundigheid enzovoort.

De indieners willen via deze resolutie de Vlaamse Regering verzoeken schriftelijk verslag uit te brengen over de manier waarop en in welke mate ze uitvoering zal geven aan deze aanbevelingen.

Tegelijkertijd vragen zij aan de Vlaamse overheid om het Vlaams Steunpunt voor Vrijwilligerswerk de opdracht te geven om een vervolgstudie uit te voeren, zoals trouwens ook gevraagd wordt in de aanbevelingen, om een aantal onduidelijkheden te bestuderen die niet konden onderzocht worden binnen het korte tijdsbestek van deze opdracht.

Het ongeval bij de FOS staat jammer genoeg niet alleen. Regelmatig zijn er ernstige incidenten waarbij jeugdbewegingen, sportclubs of sociaal-culturele verenigingen soms onverwacht met een triest of ernstig probleem worden geconfronteerd: een jongen wordt tijdens een dropping aangereden, in de jeugdclub wordt een jongere na een overdosis drugs afgevoerd naar het ziekenhuis, tijdens een buitenlandse reis overlijdt een vrijwilliger, tijdens een ledenfeest van een sportclub wordt men geconfronteerd met een ernstige voedselvergiftiging enzovoort.

Bij dergelijke ernstige incidenten gaat het niet enkel over het feit ‘of de verzekering dergelijke schadegevallen wel dekt’. De organisatie moet op korte termijn beslissingen nemen (vaak met verregaande consequenties) én er moeten heel wat praktische zaken geregeld worden: begeleiding van leden en ouders, organisatie van een rouwdienst, contacten met politie en externe hulpverleners, crisiscommunicatie naar de pers enzovoort.

Veel organisaties hebben een draaiboek voor noodgevallen. Die draaiboeken beperken zich echter vooral tot de ontruiming van de gebouwen of tot medische en psychische ondersteuning. Maar elke crisis komt onverwacht en is anders. Voorzitters en andere verantwoordelijken worden plots gebombardeerd tot woordvoerders, een functie waar ze weinig of geen ervaring mee hebben. Precies daarom geven ze vaak verkeerde informatie of zeggen ze foute dingen die negatieve gevolgen kunnen hebben voor betrokkenen (juridische consequenties) of voor het imago van de organisatie. Heel wat organisaties weigeren zelfs met de pers te praten, wat ook niet altijd de juiste oplossing is.

In deze resolutie pleiten de indieners voor de ondersteuning van verenigingen en organisaties bij rampspoed. Ze vragen daarom aan de Vlaamse Regering om het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk de opdracht te geven om kennis te verwerven inzake crisisbeheer en crisiscommunicatie door bijvoorbeeld contracten af te sluiten met externe gespecialiseerde deskundigen of organisaties. In Nederland bestaat een dergelijk ‘calamiteitenteam’ al enkele jaren. Het moet een laagdrempelige dienstverlening zijn waarop sportclubs, jeugdverenigingen, e.a. altijd een beroep kunnen doen voor hulp in de omgang met een ernstige crisis. Een dergelijk rampspoedteam moet de praktische zaken regelen, de beslissingen nemen en de contacten binnen en buiten de vereniging regelen. Het team treedt op verzoek van de verantwoordelijken in actie en biedt ondersteuning op maat. Jeugd-

leiders of voorzitters van lokale verenigingen zijn immers niet opgeleid voor een dergelijke noodsituatie en moeten kosteloos een beroep kunnen doen op een multidisciplinair crisisteam. Dat zorgt er meteen voor dat alle partijen (slachtoffers, leden, familie, overheden, pers enzovoort) de juiste opvang krijgen. Het team moet de situatie ook verder volgen tot de vereniging de situatie zelf weer onder controle heeft. De mate van hulpverlening kan dus heel erg verschillen: van het opsturen van modelbrieven tot het volledig overnemen van het dagelijkse bestuur van een vereniging, inclusief afspraken en regelingen met verzekeringen, het verlenen van juridische bijstand, contacten met slachtofferhulp enzovoort.

Het is zeker niet de bedoeling het werk van de verantwoordelijken of dat van de plaatselijke hulpdiensten uit handen te nemen. Vandaar dat het team ook alleen maar optreedt op verzoek van de verenigingen zelf. Met dit voorstel willen de indieners geen nieuwe lasten op de rug van vrijwilligers laden, integendeel. Ze hopen dat een dergelijk rampspoedteam hun taak wat kan verlichten, zodat zij zich op de eerste plaats met hun vereniging en hun reguliere werking kunnen bezighouden. Verantwoordelijken willen de zorg voor nabestaanden, slachtoffers en hun familie op zich nemen. Maar in een crisis, bij een ongeval verloopt alles zo hectisch dat soms het overzicht wordt verloren, dat mensen vergeten worden. Met dit voorstel willen de indieners verenigingen die werken met vrijwilligers een instrument aanreiken om deze zorg optimaal te kunnen verzorgen. Het is immers hun ambitie om het gemeenschapsleven in hun vereniging zo snel mogelijk te herstellen, die inzet willen de indieners met dit voorstel steunen.

Tot slot willen de indieners ook wijzen op de positieve effecten van het vrijwilligerswerk voor werklozen. Ze vragen daarom aan de Vlaamse Regering om werkzoekenden via de VDAB te informeren over de mogelijkheden om vrijwilligerswerk te verrichten. Actief werk zoeken kan dan wel de hoofdtak van werkzoekenden zijn, toch kan vrijwilligerswerk hierbij een zinvolle aanvulling betekenen om hun kansen op het vinden van een nieuwe job te verhogen. Door vrijwilligerswerk bouwen deze mensen niet enkel mee aan een verdraagzame en warme samenleving, zij kunnen ook nog een heleboel vaardigheden leren en/of contacten leggen die nadien nog goed van pas kunnen komen. Onder meer sociale vaardigheden, administratieve taken, organisatie- of bestuurstechnieken, werkdiscipline en inzet zijn extra verworven competenties die deze vrijwilligers kunnen helpen bij de zoektocht naar hun ideale job. Een dergelijk enga-

gement en de verworven ervaring worden bovendien door de werkgever naast diploma's en andere werkervaring als een pluspunt beschouwd bij een sollicitatiegesprek.

Heel wat mensen vinden zelf de weg naar vrijwilligerswerk. Voor anderen is het vrijwilligerswerk onbekend en bijgevolg onbemand. De indieners zien twee belangrijke wegwijzers die samen de werkzoekende op weg kunnen zetten naar het vrijwilligerswerk: het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk en de VDAB. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk beschikt over een uitgebreide vacaturebank, specifiek voor vrijwilligers (<http://www.vrijwilligerswerk.be>). Die databank is echter onvoldoende bekend en wordt haast uitsluitend geraadpleegd door toevallige bezoekers van de website. De VDAB kan in haar trajectbegeleiding of bij een eerste contact met jonge werklozen ook de vacaturebank voor vrijwilligers onder de aandacht brengen. Een nauwe samenwerking tussen de VDAB en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk zorgt hierdoor voor een betere afstemming van vraag en aanbod van vrijwilligers.

De indieners vragen aan de Vlaamse Regering wel om alvast deze twee belangrijke aspecten in rekening te brengen:

- vanzelfsprekend mag het vrijwilligerswerk de zoektocht en de doorgroei naar de arbeidsmarkt niet in de weg staan of tijdelijk opschorten, maar moet het de doorstroming integendeel bevorderen;
- vanuit de VDAB wordt gewaakt over de invulling van het vrijwilligerswerk door de werkzoekenden.

Kortom, met deze resolutie willen de indieners pleiten voor een duurzaam en flankerend beleid voor het vrijwilligerswerk in de jeugd-, cultuur- en sportsector in Vlaanderen.

Sabine POLEYN

Els ROBEYNS

Steven VANACKERE

Joris VANDENBROUCKE

Kris VAN DIJCK

Herman SCHUEREMANS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° het regeerakkoord van juli 2004;
- 2° de inwerkingtreding van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers op 1 augustus 2006 en voor een aantal aspecten op 1 januari 2007;
- 3° de goedkeuring van de wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers die tegemoetkomt aan enkele praktische knelpunten die zijn opgedoken na de aanneming van de wet, en die beter rekening houdt met de verscheidenheid van de verenigingen die een beroep doen op vrijwilligers;
- 4° het eindrapport ‘Verzekeringen en Vrijwilligerswerk’ dat opgesteld werd door het Vlaams Steunpunt voor Vrijwilligerswerk in opdracht van de ministers voor Cultuur en Welzijn;

– overwegende dat:

- 1° één op de vijf Vlamingen zich gedurende minstens zes uur per week als vrijwilliger engageert;
- 2° de overheid een positief geïnspireerde terughoudendheid aan de dag moet leggen ten aanzien van het vrijwilligerswerk. Zij hoeft het niet zelf te organiseren, maar ervoor zorgen dat de basisvoorwaarden worden gecreëerd voor het gedijen van het vrijwilligerswerk;
- 3° de toekenning van rechten aan vrijwilligers een goede zaak is en de federale wet rekening houdt met de behoefte aan administratieve vereenvoudiging voor organisaties die met vrijwilligers werken;
- 4° engagement en de verworven ervaring als vrijwilliger door werkgevers als een pluspunt worden beschouwd bij een sollicitatiegesprek naast diploma's en andere werkervaring;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° via de cel Wetsmatiging en in overleg met de verschillende steunpunten een volledige doorlichting te maken van de regelgeving die inwerkt op vrijwilligerswerk met de bedoeling de administratieve lasten voor de vrijwilligers te voorkomen en/of te verminderen, zowel voor het engageren van vrijwilligers, als voor het zich engageren als vrijwilliger;
- 2° bij de federale overheid erop aan te dringen dat de uitvoeringsbesluiten van de wet inzake de rechten van vrijwilligers zo min mogelijk administratieve verplichtingen opleggen aan organisaties die met vrijwilligers werken;
- 3° te onderzoeken welke flankerende maatregelen de Vlaamse Gemeenschap kan nemen naar aanleiding van de invoering van de wet betreffende de rechten van vrijwilligers;
- 4° aan het Vlaams Parlement schriftelijk verslag uit te brengen hoe en in welke mate uitvoering zal worden gegeven aan de aanbevelingen die werden opgenomen in het eindrapport ‘Verzekeringen en Vrijwilligerswerk’ met name inzake communicatie en ondersteuning;
- 5° aan het Vlaams Steunpunt voor Vrijwilligerswerk de opdracht te geven een vervolgstudie van hun onderzoek inzake ‘Verzekeringen en Vrijwilligerswerk’ uit te voeren;
- 6° te onderzoeken of met het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk een overeenkomst kan worden gesloten waarbij de opdracht wordt gegeven om informatie ter beschikking te stellen aan vrijwilligersverenigingen over deskundige rampspoedteams die verenigingen kunnen bijstaan wanneer zij geconfronteerd worden met ernstige incidenten die de draagkracht van een vereniging te boven gaan;
- 7° te onderzoeken hoe werkzoekenden ter versterking van een trajectbegeleiding via de VDAB en in samenwerking met het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk kunnen worden geïnformeerd over de mogelijkheden van het verrichten van vrijwilligerswerk met het oog werkervaring en

kwalificaties op te doen en hun doorstromings-
kansen naar een reguliere job te verhogen.

Sabine POLEYN

Els ROBEYNS

Steven VANACKERE

Joris VANDENBROUCKE

Kris VAN DIJCK

Herman SCHUEREMANS
